

TÜRKİYE İÇİN OPTİMAL PARA ALANI OLABİLİRLİĞİ ARAŞTIRMASI

Yazarlar

Ahmet Kasap - Salih Barışık

...Geleceğin Fikirleri...

TÜRKİYE İÇİN OPTİMAL PARA ALANI OLABİLİRLİĞİ ARAŞTIRMASI

Yazarlar: Ahmet Kasap - Salih Barışık

ISBN: 978-625-8499-56-8

Copyright © Vizetek

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Vizetek Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi'ne aittir. Vizetek Yayıncılık'ın izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, elektronik, mekanik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.

Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

Sayın okuyucularımız, bandrolsüz yayınları satın almamanızı diliyoruz.

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarına aittir.

Yayın Koordinatörü: Ferit RESULOĞULLARI

Kapak Tasarımı & Mizanpaj: Sadık HANGÜL

1. Baskı: Ankara | Eylül, 2022

Seyranbağları Mah. İncesu Cad. 10/2 Çankaya/ANKARA

Tel.: (0312) 482 00 11

Web: www.vizetek.com.tr

E-mail: vizetekiayincilik@gmail.com

Yayıncı Sertifika No: 41575

Baskı: Vadi Grafik Tasarım ve Reklamcılık Ltd. Şti.

İvedik Org. San. 1420. Cad. No: 58/1 Yenimahalle/ANKARA,

Tel: 0 312 395 85 71

Matbaa Sertifika No: 47479

TÜRKİYE İÇİN OPTİMAL PARA ALANI OLABİLİRLİĞİ ARAŞTIRMASI

Yazarlar

Ahmet Kasap - Salih Barışık

Önsöz

Bu kitap, 21. Yüzyılda uluslararası ticari rekabetlerin arttığı, ülkeler arasında farklı türden ticari entegrasyonların oluşmasıyla birlikte Türkiye için optimal para alanının belirlenebilmesi amacıyla yazılmıştır. Uluslararası ekonomik entegrasyonlar incelendikten sonra Türkiye'nin anlaşması bulunduğu ekonomik kuruluşlar amaçları ve faaliyetleri ortaya konulmuştur. Ekonomik entegrasyonların son aşaması olan optimal para alanının teorik çerçevesi, beklenen faydaları ve zararları neler olabileceği detaylı olarak incelenerek Türkiye'nin dahil olduğu ekonomik entegrasyonlar, sınır komşuları ve Türkistan ülkeleri makroekonomik göstergeler açısından grafik ve tablolarla desteklenerek karşılaştırılmıştır. Bu göstergeler ışığında olabilirliği en muhtemel olan Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü optimal para alanı çerçevesinde Etki-Tepki ve Varyans ayrıştırması yapılarak ekonometrik olarak analiz edilmiştir.

Bu kitap, Türkiye'nin dahil olduğu ekonomik entegrasyonlar, sınır komşuları ve Türkistan ülkeleri detaylı olarak incelenip, sayısal verilerle desteklenen makroekonomik benzerliklerimiz ve farklılıklarımız detaylarıyla ortaya konulmuştur. Son dönemlerde artan ilginin yanı sıra uygulanabilirliği en muhtemel olan Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü ile optimal para alanını olabilirliği yöntemlerle ortaya konulmuştur. Teorik bilginin yanı sıra makroekonomik veriler ve ekonometrik analizlerle desteklenen kitap, ekonomi yöneticilerine politika önerileri sunarken, alanda çalışma yapmak isteyenler için özgün bir kaynak olmasının yanı sıra Türkiye için bu konuda yapılmış en kapsamlı çalışma olması amaçlanmıştır.

Bu kitap Ahmet Kasap tarafından TOGÜ, Lisansüstü eğitim Enstitüsünde Prof. Dr. Salih Barışık'ın danışmanlığında hazırlanan "Türkiye İçin Optimal Para Alanları" adlı doktora tezinden oluşturulmuştur

Ahmet KASAP
Salih BARIŞIK

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	v
İçindekiler.....	vii
Tablolar Listesi	xi
Şekiller Listesi.....	xiv
Kısaltmalar.....	xvi
Yazarlar Hakkında.....	xvii
Giriş.....	xix
BÖLÜM I: EKONOMİK ENTEGRASYON TEORİLERİ	1
1.1. EKONOMİK ENTEGRASYONUN TANIMI VE TARİHÇESİ	1
1.2. EKONOMİK ENTEGRASYON AŞAMALARI	3
1.2.1. Tercihli Ticaret Anlaşmaları.....	3
1.2.2. Serbest Ticaret Bölgeleri.....	3
1.2.3. Gümrük Birlikleri.....	3
1.2.4. Ortak Pazar.....	4
1.2.5. Ekonomik ve Parasal Birlik	4
1.2.6. Siyasi Birlik	5
1.3. EKONOMİK ENTEGRASYON TÜRLERİ.....	5
1.3.1. Avrupa Birliği (EU).....	5
1.3.1.1. Avrupa Birliğinin Tarihçesi ve Kurulması	5
1.3.1.2. Avrupa Birliğinin Kurumları.....	6
1.3.1.2.1. Avrupa Parlamentosu.....	6
1.3.1.2.2. Avrupa Komisyonu	7
1.3.1.2.3. Avrupa Birliği Konseyi.....	7
1.3.1.2.4. Avrupa Birliği Zirvesi	8
1.3.1.2.5. Avrupa Birliği Adalet Divanı	8
1.3.1.2.6. Avrupa Sayıştayı.....	9
1.3.1.2.7. Ekonomik ve Sosyal Komite	9
1.3.1.2.8. Bölgeler Komitesi.....	9
1.3.1.2.9. Avrupa Merkez Bankası.....	10
1.3.1.2.9.1. Avrupa Merkez Bankasının Kurumsal Yapısı	10
1.3.1.2.9.2. Avrupa Merkez Bankasının Görevleri.....	10
1.3.1.2.9.3. Avrupa Merkez Bankasının Araçları.....	11
1.3.1.3. Maastricht Anlaşması.....	11
1.3.1.4. Kopenhag Zirvesi.....	13
1.3.1.5. Lizbon Stratejisi.....	13
1.3.2. Dünya Ticaret Örgütü (WTO).....	14
1.3.3. Avrupa Serbest Ticaret Bölgesi (EFTA).....	15

1.3.4. Kuzey Amerika Serbest Ticaret Bölgesi (NAFTA).....	16
1.3.5. Batı Afrika Ekonomik ve Parasal Birliği (WAEMU)	17
1.3.6. Orta Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu (ECCAS)	17
1.3.7. Güney Doğu Asya Ülkeleri Birliği (ASEAN)	18
1.3.8. Asya Pasifik Ekonomik İşbirliği (APEC)	18
1.3.9. Yirmiler Grubu (G-20)	19
1.3.10. Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT).....	20
1.4. TÜRKİYE'NİN İÇERİSİNDE BULUNDUĞU EKONOMİK ENTEGRASYONLAR.....	21
1.4.1. Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü (KEİ).....	21
1.4.2. Gelişen Sekiz Ülke (D-8).....	22
1.4.3. Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT).....	22
1.4.4. İslam İşbirliği Teşkilatı	23
1.4.5. MİKTA.....	24
1.4.6. İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD).....	24
1.4.7. Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi (TDİK).....	25
1.4.8. Şangay İşbirliği Örgütü.....	26
BÖLÜM II: OPTİMUM PARASAL ALANI TEORİSİ	29
2.1. OPTİMAL PARA ALANI TEORİK ALTYAPISI.....	29
2.2. OPTİMUM PARA ALANI KRİTERLERİ.....	29
2.2.1. Üretim Faktörlerinin Hareketliliği.....	31
2.2.2. Ekonomik Açıklık.....	32
2.2.3. Ürün Çeşitliliği.....	32
2.2.4. Enflasyon Oranlarındaki Benzerlik.....	33
2.2.5. Finansal Piyasalarda Bütünleşme	35
2.2.6. Politik Bütünleşme	35
2.3. OPTİMUM PARA ALANINDAN BEKLENEN KAZANÇLAR	31
2.3.1. Spekülatif Sermaye Hareketlerinin Azalması.....	36
2.3.2. İşlem Maliyetlerinin Azalması.....	36
2.3.3. Ekonomik İstikrar.....	37
2.3.4. Belirsizliklerin Azalması ve Ticaretin Artması	37
2.4. OPTİMAL PARA ALANININ NEDEN OLACAĞI MALİYETLER.....	36
2.4.1. Politika Oluşturmada Bağımsızlığı Kaybetmek	38
2.4.2. Adaptasyon Maliyetleri	38
2.4.3. Senyoraj Kaybı.....	38
2.5. OPTİMAL PARA ALANI İÇİN YENİ YAKLAŞIMLAR	39
2.5.1. Asimetrik Şoklar.....	39
2.5.2. Phillips Eğrisi Etkisi.....	40
2.5.3. Zaman Tutarsızlığı Sorunu.....	40

BÖLÜM III: TÜRKİYE'NİN OPTİMAL PARA SAHASI OLASILIĞI OLAN ÜLKELER İLE BENZERLİKLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI	41
3.1.TÜRKİYE'NİN AVRUPA BİRLİĞİ (AB) ÜLKELERİ İLE BENZERLİKLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI.....	43
3.1.1.Ekonomik Büyüme.....	43
3.1.2.Enflasyon.....	46
3.1.3.İşsizlik.....	48
3.1.4.İhracatın GSYİH'ya Oranı.....	50
3.1.5.İthalatın GSYİH'ya Oranı.....	52
3.1.6.Dış Açıklık.....	54
3.1.7.Net Göç.....	56
3.2.TÜRKİYE'NİN KARADENİZ EKONOMİK İŞBİRLİĞİ ÖRGÜTÜ (KEİ) ÜLKELERİ İLE BENZERLİKLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI.....	57
3.2.1.Ekonomik Büyüme.....	57
3.2.2.Enflasyon.....	59
3.2.3.İşsizlik.....	60
3.2.4.İhracatın GSYİH'ya Oranı.....	62
3.2.5.İthalatın GSYİH'ya Oranı.....	63
3.2.6.Dış Açıklık.....	64
3.2.7.Net Göç.....	65
3.3.TÜRKİYE'NİN EKONOMİK İŞBİRLİĞİ TEŞKİLATI (EİT) ÜLKELERİ İLE BENZERLİKLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI.....	66
3.3.1.Ekonomik Büyüme.....	66
3.3.2.Enflasyon.....	68
3.3.3.İşsizlik.....	69
3.3.4.İhracatın GSYİH'ya Oranı.....	70
3.3.5.İthalatın GSYİH'ya Oranı.....	71
3.3.6.Dış Açıklık Oranı.....	72
3.3.7.Net Göç.....	73
3.4.TÜRKİYE'NİN D-8 ÜLKELERİ İLE BENZERLİKLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI.....	74
3.4.1.Ekonomik Büyüme.....	74
3.4.2.Enflasyon.....	75
3.4.3.İşsizlik.....	76
3.4.4.İhracatın GSYİH'ya Oranı.....	77
3.4.5.İthalatın GSYİH'ya Oranı.....	78
3.4.6.Dış Açıklık Oranı.....	79
3.4.7.Net Göç.....	80

3.5.TÜRKİYE'NİN TÜRKİSTAN ÜLKELERİ İLE BENZERLİKLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI	81
3.5.1.Ekonomik Büyüme	81
3.5.2.Enflasyon	82
3.5.3.İşsizlik	83
3.5.4.İhracatın GSYİH'ya Oranı	84
3.5.5.İthalatın GSYİH'ya Oranı	85
3.5.6.Dış Açıklık Oranı	86
3.5.7.Net Göç	87
3.6.TÜRKİYE'NİN SINIR KOMŞUSU ÜLKELER İLE BENZERLİKLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI	88
3.6.1.Ekonomik Büyüme	88
3.6.2.Enflasyon	89
3.6.3.İşsizlik	91
3.6.4.İhracatın GSYİH'ya Oranı	92
3.6.5.İthalatın GSYİH'ya Oranı	93
3.6.6.Dış Açıklık Oranı	94
3.6.7.Net Göç	95
BÖLÜM IV: TÜRKİYE'NİN KEİ İLE OPTİMAL PARA ALANI OLABİLİRLİĞİNİN SVAR ANALİZ YÖNTEMİYLE TEST EDİLMESİ	97
4.1. LİTERATÜR TARAMASI	99
4.2. TEORİK ÇERÇEVE	104
4.3. YÖNTEM	105
4.4. YAPISAL VEKTÖR AUTOREGRESİF MODEL (SVAR)	108
4.5. VERİ SETİ VE UYGULAMA	112
4.5.1. Birim Kök Testi	113
4.5.2. Optimal Gecikme Uzunlukları	120
4.5.3. AR Karakteristik Polinomunun Ters Kökleri	124
4.5.4. Otokorelasyon ve Değişen Varyans Testi	129
4.5.5. Eşbütünleşme Testleri	132
4.5.5.1. Johansen Eşbütünleşme Testi	132
4.5.5.2. ARDL Model	134
4.5.6. Büyüme ve Enflasyon Korelasyonu	140
4.5.7. Arz ve Talep Şok Büyüklükleri	142
4.5.8. ARZ VE TALEP ŞOKLARINA UYUM SÜRELERİ	143
4.5.9. Etki -Tepki Analizleri	146
4.5.10. Varyans Ayırıştırması	157
SONUÇ	165
KAYNAKLAR	169